

20
22

TÆNKETANKEN DEAs ÅRSSKRIFT 2022

3	Forord
4	Om Tænketanken DEA
5	Analysehighlights
11	Oversigt over udgivelser i 2022
13	Medarbejdere i Tænketanken DEA i 2022
18	Medlemmer af Tænketanken DEAs faglige board
20	Tænketanken DEAs finansiering

Med det lange lys på – en transformation af DEAs arbejdsmetode

Da Coronaepidemien endelig slap sit greb i Danmark, rundede Tænk tanken DEA sit 12. leveår.

Vi kunne endelig vende tilbage. Til kontoret. Til hverdagen. Til en normaltilstand. For DEA er hver dag en fest – men vi sørgede for, at vi fik holdt en stor fest, hvor vi fejrede de første 12 år med masser af faglige indlæg, sang og højroret tale blandt alle vores samarbejdspartnere og venner af huset.

Udover at fejre fødselsdag, har DEA i 2022 arbejdet med at omstille vores aktiviteter til at arbejde mere programmatisk. Vi vil gerne tage livtag med komplekse problemstillinger – og for at få bedre betingelser for det, har vi indsat, at vi skal arbejde mere langsigtet og med en flerartet indsats inden for fagligt afgrænsede problemstillinger.

Og vi vil blive endnu bedre til at arbejde på tværs af sektorer. Vi vil arbejde med fx social mobilitet og faglig trivsel flere steder i uddannelsessystemet. Fra gul stue til ph.d., så vi kan levere endnu bedre indsigter, der kan nuancere problemstillinger og kvalificere uddannelsespolitiske beslutninger.

I 2023 sætter vi de tre første faglige programmer i søen: En løfterig barndom, det kønsopdelte uddannelsessystem og faglig trivsel i uddannelsessystemet.

Produktiviteten var igen høj i 2022, hvor vi udgav 25 analyser, som handlede om alt fra kvalitet i dagtilbud til grøn forsknings- og innovationspolitik og effekten af et øget kvote 2-optag på de videregående uddannelser. I kan blandt andet læse mere om disse emner i dette årsskrift.

Udover analysearbejdet har DEA i løbet af året også løftet vigtige dagsordener i projekter med samarbejdspartnere. Sammen med Grundejernes Investeringsfond har vi sat fokus på kvalitet i erhvervsuddannelserne og med støtte fra Tietgenfonden har vi kortlagt de mange hundrede fondsfinansierede indsatser, der de seneste fem år har været rettet mod erhvervsuddannelserne.

Et gennemgående fokus har desuden været manglen på arbejdskraft. Den har vist sig i forskellige afskygninger. Mest præsenteret i form af mangel på faglærte, sygeplejersker og pædagoger, der har fyldt meget i den offentlige debat. Men det er vores bud, at vi kun har mærket toppen af isbjerget – og på trods af udsigt til en nedgang i økonomien, så ser vi ind i en tid, hvor vi kommer til at mangle kompetencer på såvel det offentlige som det private arbejdsmarked. I efteråret 2022 fandt DEA fælles fodslag med en bred kreds af organisationer i og omkring arbejdsmarkedet omkring en appel til landets politikere om at nedsætte et nationalt Kompetenceråd. Et råd, der kan udarbejde uafhængige analyser af kompetencebehovet på fremtidens arbejdsmarked – en dagsorden, vi vil forfølge i 2023.

Det er også fortsat DEAs ambition at præge den politiske dagsorden inden for alle vores indsatsområder. Når vi står op om morgenen, så er det for at give beslutningstagere og praktikere adgang til viden, debat og netværk, som kan føre til endnu mere oplyste beslutninger for Danmark.

Med venlig hilsen

Stina Vrang Elias, adm. direktør i Tænk tanken DEA

Jakob Hald, formand for DEAs board

Stina Vrang Elias
Adm. direktør

Jakob Hald (formand)
Direktør, Konkurrence- og
Forbrugerstyrelsen

Om Tænk tanken DEA

Tænk tanken DEA producerer viden, debat og netværk om tidlige indsatser for 0-6-årige, ungdomsuddannelser og de videregående uddannelser samt forskning og innovation. Det gør vi, fordi vi tror på, at viden og erfaring er afgørende i arbejdet med at styrke værdiskabelsen og væksten i Danmark – i både offentlige og private organisationer og virksomheder. Derfor arbejder vi hver dag med at omsætte data og analyse til information, som giver både overblik og indblik.

Ambitionen er at give beslutningstagere og praktikere adgang til viden, debat og netværk, som kan føre til endnu mere oplyste beslutninger for Danmark.

DEA er en non-profit og politisk uafhængig tænketank, som blev lanceret den 5. maj 2010. Bag DEA står foreningen DSEB (tidl. FUHU), der de sidste 130 år har arbejdet for at styrke adgangen til bedre uddannelse og forskning for danske virksomheder.

Bag DEA står desuden en partnerkreds bestående af uddannelsesinstitutioner, virksomheder, fagforeninger og organisationer mv., som har meldt sig ind som partner i DEA for at være med til at påvirke samfundsdebatten.

ANALYSEHIGHLIGHTS

2022

Kvalitet i dagtilbud

I 2022 har DEA fortsat belyst 0-6-års-området gennem analyser af særligt kvaliteten i de danske daginstitutioner. Bl.a. har vi undersøgt betydningen af det pædagogiske personales uddannelsesniveau for interaktionskvaliteten med børnene.

Vi ved, at det pædagogiske personale i daginstitutionerne har mulighed for at bidrage til at give børn i daginstitutionerne bedre livsvilkår. Formålet med analysen var derfor at øge vores viden om, hvad der skaber høj kvalitet, og hvordan kvaliteten kan fremmes.

Analysen konkluderede, at der er en klar sammenhæng mellem personalets uddannelsesniveau og interaktionskvaliteten med børnene. I de daginstitutioner, der har en ansat med en kandidatuddannelse i pædagogik, er interaktionskvaliteten højere end i de øvrige institutioner. Omvendt har andelen af pædagogmedhjælpere med grundskolen som højeste uddannelsesniveau en negativ sammenhæng med kvaliteten af interaktioner.

I Danmark har fokus på småbørnsområdet i mange år været på minimumsnormeringer. Med analysen har DEA forsøgt at bidrage til et mere nuanceret billede af, hvad der påvirker kvaliteten i institutionerne.

I løbet af 2022 har DEA markeret sig i pressen og på de sociale medier, hvor vi har efterspurgt en samlet rekrutteringsplan, der kan afhjælpe den store mangel på bl.a. pædagoger.

Unge uddannelsesvalg

DEA har igennem 2022 haft et kontinuerligt arbejde med manglen på arbejdskraft – en mangel, som viser sig inden for stort set alle brancher. Manglen på arbejdskraft skyldes højkonjunktur og ubalance mellem uddannelsessystemet og arbejdsmarkedet. De ubalancer vil blive endnu tydeligere i de kommende år, hvor vi ser ind i betydeligt mindre ungdomsårgange.

For at blive klogere på valg af uddannelse – og mulighederne for at påvirke dette valg – har DEA gennem flere analyser belyst bevæggrundene for uddannelsesvalg. Kort før ansøgningsfristen til de videregående uddannelser lancerede vi analysen 'Uddannelsesvalg på STEM- og IT-området'. Undersøgelsen zoomer ind på uddannelserne indenfor nogle af de fagområder, hvor der er størst mangel og lavest ledighed. Analysen kortlægger uddannelsesudbuddene og finder bl.a. at:

- Der især er ledige pladser på udbud indenfor IT og øvrige STEM-uddannelser
- Kvinder udgør et mindretal blandt ansøgerne
- En anseelig gruppe af ansøgere til kombinationsuddannelser med IT bliver optaget på andre uddannelser

Endvidere lancerede vi en analyse, der giver indblik i, hvad der har betydning for gymnasieelevers uddannelsesvalg.

Analysen konkluderer, at der særligt er tre parametre, der har betydning, når gymnasieelever skal vælge uddannelse: løn, faglig interesse og uddannelsesbyens størrelse.

I den offentlige samtale bliver uddannelsers værdi ofte debatteret ud fra spørgsmål om sandsynlighed for ledighed og ressourcer på uddannelserne. Analysen peger imidlertid på, at dimittendledighed ikke har stor betydning for de studiesøgendes valg, og at færre undervisningstimer faktisk gør en uddannelse mere attraktiv. Derfor skal man måske være påpasselig med at anvende sektorlogikker, når man forsøger at forstå de unges valgpræferencer.

Ved offentliggørelsen af optagetallene til uddannelserne i starten af august fik begge analyser fornyet aktualitet. Her var DEA massivt til stede som ekspertkilde i medierne og satte bl.a. fokus på forholdet mellem det historisk lave optag på de fire store professionsbacheloruddannelser og lønnens betydning ved valg af uddannelse. Et emne, der også blev taget op i forbindelse med efterårets valgkamp.

Mod slutningen af 2022 gik DEA og en bred kreds af organisationer i og omkring arbejdsmarkedet sammen om en fælles appel til landets nyvalgte folketingsmedlemmer. Forslaget lød på at nedsætte et nationalt Kompetenceråd, der kan udarbejde uafhængige analyser af manglen på kompetencer på fremtidens arbejdsmarked med henblik på at afhjælpe den generelle mangel på arbejdskraft. Arbejdet har tiltrukket sig opmærksomhed i interessentkredse og pressen, og DEA vil fortsat arbejde på at gøre sagen til en politisk prioritering i 2023.

Læringer rettet mod erhvervsuddannelser

Erhvervsuddannelser har fortsat stået højt på DEAs prioriteringsliste i 2022, ligesom man tydeligt mærker et større fokus på erhvervsuddannelsesområdet i pressen, i politik og blandt interessenter. Den store interesse har de senere år blandt andet medført en markant stigning i antallet af eksternt finansierede indsatser med mål om at øge rekruttering og gennemførelse på erhvervsuddannelserne.

I samarbejde med Tietgen-fonden har DEA i 2022 kortlagt de mere end 200 indsatser, der er blevet sat i søen siden 2016 for at få flere ind på erhvervsuddannelserne, og som til sammen beløber sig til over 500 mio. kr. Analysen fandt, at antallet af indsatser til at øge rekruttering og gennemførelse på erhvervsuddannelserne i perioden er steget kraftigt, men at dette også har konsekvenser. Bl.a. fordi indsatserne ikke er koordinerede og kører parallelt i f.eks. kommunerne og på erhvervsskolerne uden at have målbare synergieffekter. Samtidig kan det være svært at måle effekterne af de isolerede indsatser, når de foregår de samme steder og med samme målgruppe for øje.

Kortlægningen viste desuden, at tre fjerdedele af de undersøgte indsatser er målrettet rekruttering i grundskolerne. Analysen udpeger derfor et væsentligt potentiale ved at sikre koordinerede og målbare indsatser – bl.a. fordi indsatserne i det store og hele overser rekruttering blandt andre grupper, som fx voksne eller studenter, og kun i lav grad har fokus på, hvad der sker med elever, der har påbegyndt deres erhvervsuddannelse.

Effekter af øget kvote 2-optag

På det videregående uddannelsesområde markerede DEA sig bl.a. gennem en analyse af effekten af et øget kvote 2-optag samt øget optag via optagelsesprøver.

Baggrunden for analysen var Reformkommissionens anbefaling af en reform af optagelsessystemet. Der er en tendens til, at de fagligt dygtigste primært søger ind på de samme – relativt få – universitetsuddannelser. For at ændre på dette, foreslog regeringen derfor at øge brugen af optagelsesprøver og kvote 2.

Normalt er vi ikke så heldige, at vi har data, som kan belyse, hvad der vil ske, hvis vi gennemfører en reform – men når det gælder optagelse af studerende, så har SDU gennem en årrække eksperimenteret med dette. Derfor kunne DEA gennemføre en analyse pba data fra SDU – og konklusionen er blandt andet, at:

- Der er en betydelig stigning i andelen af studerende optaget gennem kvote 2
- De studerende tager flere sabbatår, inden de blev optaget på studiet
- Optagelsen via studieegnethedstest betyder også, at de ansøgere, der har en længere sabbatperiode bag sig, i højere grad bliver optaget
- For kvote 2-ansøgere betyder ændringen, at ansøgere fra familier med lavere indkomster får en lavere sandsynlighed for optag. Der er således indikationer på, at ændringen har haft en negativ effekt på den sociale mobilitet

Arven fra vindmøllerne

DEA tog også dansk innovationspolitik under lup. I en stor analyse, der har affødt flere konkrete policy briefs målrettet landets forskere, virksomheder, embedsfolk og politikere, kortlægger DEA erfaringerne fra den historiske udvikling og udbredelse af vindteknologier i Danmark. Kortlægningen skal inspirere aktørerne i og omkring dansk innovationspolitik til at lære af de fejl, der også blev begået i det danske "vindmølleeventyr", når de i disse år arbejder målrettet for at nå klimamålene.

Analysen peger på flere afgørende elementer, hvis innovationspolitikken skal medvirke til at Danmark når i mål med sine ambitiøse klimamål. Analysen peger bl.a. på, at:

- Innovationspolitikken skal koordineres gennem politiske instrumenter, der understøtter udviklingen af nye teknologier og løsninger, og som sikrer, at teknologierne og løsningerne tages i brug i samfundet
- Graden af samspil mellem udbuds- og efterspørgselsorienterede politiske instrumenter har stor betydning for, hvor hurtigt nye teknologier og løsninger udvikles

Analysen har vakt opsigt flere steder i de innovationspolitiske miljøer i Danmark. Blandt andet er den blevet præsenteret på den årlige forskningspolitiske konference inden for energi, WIND ENERGY DENMARK 2022, hos Altingets netværk for forskning og innovation, Uddannelses- og Forskningsstyrelsens Center for Vidensbaseret Innovation og Danske Universiteters sekretariat.

Analysen har desuden åbnet op for en mere ambitiøs debat om bedre sammenhæng i innovationspolitikken i form af udbud- og efterspørgselsorienterede innovationspolitiske instrumenter. Eksempelvis fra Green Power Denmark, som var medafsender på en kronik sammen med DEA i Berlingske, som udsprang af Arven fra Vindmøllerne. Herudover har to af de fire policy briefs dannet udgangspunkt for debatindlæg i flere af Altingets nichemedier, ligesom policy brief 3 om borgerinddragelse blev afsættet for en større artikel Avisen Danmark og otte regionale dagblade.

OVERSIGHT OVER UDGIVELSER I 2022

- Bestyrelsesbarometer 2021
- Praktik på erhvervsuddannelserne
- Kvalitet i erhvervsuddannelserne
- Elever på gymnasier lukket for optag i 2022
- Samarbejde, arbejdsdeling og kompetencer i daginstitutioner
- Pædagoger i dagtilbud oplever stort udbytte af formel efteruddannelse
- Hvilke studiesøgende viser interesse for lærer-, pædagog-, sygeplejerske- og socialrådgiveruddannelserne?
- Brug af SU-lån
- Det pædagogiske personale og kvaliteten af interaktioner
- Et kønsopdelt uddannelsessystem
- Gymnasiet sætter kursen for din videregående uddannelse
- Uddannelsesvalg på STEM- og IT-området
- Efteruddannelse og livslang læring i internationalt perspektiv
- Hvad har betydning for gymnasieelevers uddannelsesvalg?
- Effekter af øget kvote 2-optag og optagelsesprøver
- Betydningen af første daginstitution
- Erhvervsskolen finder sted – Elevers stedbaserede oplevelse af erhvervsskolen
- Universitetsuddannedes ansættelse hos verdens mest attraktive arbejdsgivere
- Arven efter vindmøllerne
- Policy brief #1 – Hvad er en effektiv innovationspolitik?
- Et uddannelseslandskab i forandring
- Læringer fra indsatser rettet mod erhvervsuddannelserne
- Policy brief #2 – Forskningens rolle i at nå klimalovens mål
- Policy brief #3 – innovationspolitik handler også om borgerinvolvering
- Hvad har betydning for potentielle sygeplejersker, lærere, pædagoger og socialrådgiveres uddannelsesvalg?

**MEDARBEJDERE I
TÆNKETANKEN DEA
I 2022**

Anne Fløe
Seniorkonsulent

**Anne Matzen
Johansen**
Praktikant

Anne Sofie Bergmann
Leder af HR og administration

Astrid Lund Heinsen
Projektassistent

Astrid Yurong Ploug
Projektassistent

**Cecilie Zacher-
Gremaud**
Presse- og kommunikations-
konsulent

**Charlotte Kinimond
Hassø**
Programleder for tidlig indsats

Emil Malte Simonsen
Presse- og kommunikations-
konsulent

Emma Wæge
Konsulent

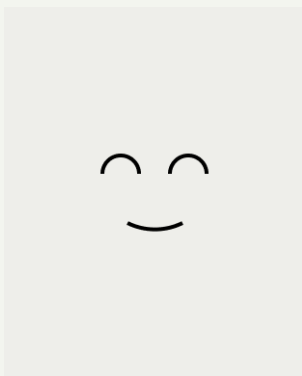
Helle Marie Mortensen
Konsulent

Ida Kley-Jacobsen
Projektassistent

Jeppe Wohler
Programleder

Jeppé Øxenvad
Konsulent

**Jon Østergaard
Eilenberg**
Seniorkonsulent

Jonas Krog Lind
Seniorkonsulent, ph.d.

Josefine Kjær
Økonom

Juliane Møller
Projektassistent

Julie Westergaard
Projektassistent

Katja Helena Jensen
Seniorøkonom, ph.d.

**Katrine Dammand
Lund**
Projektassistent

**Katrine Jacobsen
Ejsing**
Presse- og kommunikationschef

**Kristian Thor
Jakobsen**
Cheføkonom og underdirektør,
ph.d.

Lasse Høst
Projektassistent

**Lena Lindbjerg
Sperling**
Seniorøkonom, ph.d.

Lise Bendix Lanng
Seniorkonsulent

Lukas Hidan
Seniorøkonom

Lærke Dyrby Kloch
Projektassistent

Mads Fjord Jørgensen
Programleder

Maria Theresa Norn
Analysechef, ph.d.

Marianne Gjerding
Regnskabsmedarbejder

Naja Kausgaard Jensen
Projektassistent

Sebastian Ramsing
Projektassistent

Sebastien Bigandt
Seniorkonsulent

Sidse Frich Thygesen
Programleder for
ungdomsuddannelser

Sidsel Fuglsang
Sekretariatschef

Signe H. Falkencrone
Seniorøkonom

Signe Koch
Seniorøkonom

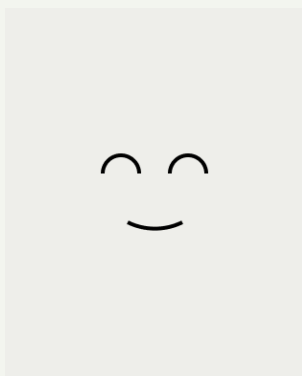
Sofie Agnete Bislev
Seniorkonsulent

Stina Vrang Elias
Adm. direktør

Stine Bagger Virum
Presse- og kommunikations-
konsulent

Stine Dreisig
Sekretær / personlig assistent

**Tobias Høygaard
Lindeberg**
Underdirektør, ph.d.

**MEDLEMMER AF
TÆNKETANKEN DEAs
FAGLIGE BOARD**

Gitte Nørgaard
Rektor, Herlufholm Skole

David Dreyer Lassen
Prorektor, Københavns
Universitet

Gitte Sommer Harrits
Prorektor, VIA

Jakob Hald (formand)
Direktør, Konkurrence- og
Forbrugerstyrelsen

**Lotte Hjortlund
Andersen**
CHRO / HR Direktør hos Coop
Danmark

Niels Ploug
Direktør, personstatistik
Danmarks Statistik

Philipp Schröder
Professor, ph.d., Aarhus
Universitet

Tænk tanken DEAs finansiering

Fra 1. januar 2015 blev DEA igen en integreret del af sin stifter, DSEB, hvorfor der ikke længere udarbejdes et selvstændigt regnskab for DEA. Det betyder, at den indtægt, der tidligere blev registreret som tilskud fra DSEB, nu er erstattet af tilskud til konkrete projekter og dækning af en del af DEAs omkostningsbase, herunder DEAs ledelse.

DEA er non-profit og reinvesterer et eventuelt økonomisk overskud i nye analyser, projekter, arrangementer m.v.

DEAs budget varierer fra år til år, men ligger i år på ca. 22 mio. kr. og består af fire finansieringskilder:

- Basisbidrag fra DSEB på ca. 6,8 mio. kr.
- Partnerbidrag (medlemskontingenter) på ca. 2,4 mio. kr.
- Projektmidler fra DSEB på ca. 6,8 mio. kr.
- Eksternt finansierede projekter på ca. 6 mio. kr.

Med udgangen af 2022 har DEA 26 fastansatte medarbejdere, 1 barselsvikar og 9 projektassistenter (studenter-medhjælpere).

DEA